

Kommunals rapport till KNS-konferens med tema *Privata aktörer i offentlig sektor 2019*

Hur stor andel av offentliga tjänster utförs av privata aktörer?

Bakgrund

Sedan 1990-talet har en allt större andel av Sveriges skattefinansierade välfärd kommit att drivas av privata aktiebolag. Andelen verksamheter som bedrivs i enskild regi har framförallt ökat under 2000-talet. Den regionala variationen vad gäller privata utförare är dock betydande. Så sent som 2012 fanns det ett antal kommuner som helt saknade privata utförare, samtidigt som andra kommuner hade få offentliga utförare. År 2013 gick exempelvis 97 procent av förskolebarnen i Täby, utanför Stockholm, i fristående förskolor, medan det i exempelvis Tierp, i norra Uppland, inte fanns några fristående förskolor. Generellt sett präglas storstadsregionerna och högerstyrda kommuner av fler privata aktörer.

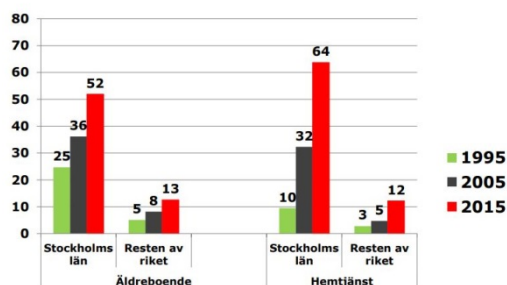
Hälso- och sjukvård

År 2004 köpte landstingen 9 procent av sin vårdverksamhet (primär och specialistvård) från privata företag, vilket kan jämföras med 2014 där andelen var 13 procent. Denna sektor, liksom utbildning och omsorgssektorn, domineras av ett fåtal stora koncerner. De tre största privata aktörerna, Capio, Praktikertjänst och Aleris, stod år 2013 för totalt 51 procent av landstingens köp av privata hälso- och sjukvårdstjänster. Mellan åren 2007–2011 ökade andelen vårdcentraler som drivs av privata vårdgivare från 28 procent till 40 procent¹.

Omsorg

Av den kommunala omsorgssektorns verksamhet år 2014 utfördes 15 procent av privata företag (äldreomsorg 22 %, 2018). I den kommunala omsorgssektorn inkluderas äldreomsorgen, individ- och familjeomsorgen (med inkluderande missbrukarvård), omsorg om funktions-

Stora kommunala skillnader: andel i privat regi i Stockholms län och i resten av riket 1995, 2005 och 2015

Alla äldreboenden är i kommunal regi i 2/3 av landets kommuner; all hemtjänst är i kommunal regi i hälften av kommunerna

Szebehely & Trydegård 2018

hindrade samt riktade insatser såsom flyktingmottagande och arbetsmarknadsåtgärder. Precis som med sjukvården koncentreras de flesta företagen till ett fåtal koncerner, Attendo, Humana, Ambea, Frösunda, Team Olivia, Förenade Care. När det gäller omsorgssektorn är det framför allt hemtjänsten som dominerar. En anledning kan tänkas vara att verksamheten har relativt låga fasta kostnader samt att personalen har låga löner. Också här finns det stora skillnader mellan kommuner.

¹ Krav på privata aktörer i välfärden, SOU 2015:7

Kommunal.

Skola och barnomsorg

Under läsåret 2017/18 gick drygt var fjärde gymnasieelev i friskola (ca 92 000 elever). För grundskolan var andelen 15 procent (ca 156 000 elever) och för förskolan 20 procent (cirka 100 000 barn). Inom förskolan är det ekonomisk förening som är den vanligaste organisationsformen bland de enskilda utförarna. Inom grundskolan dominerar dock de privata företagen, där ungefär två tredjedelar var aktiebolagsägda. Och inom gymnasieskolan var hela 85 procent av de privata utförarna aktiebolagsägda.

Medlemmar i Kommunal

23 procent av medlemmarna arbetar inom privat sektor.²

Förskola/skola	14 %
Äldreomsorg	13 %
Hälso- och sjukvård	12 %

Ambea och Aleris

Ambea har framför allt vård- och omsorgsboenden, medan Aleris har haft en rad olika verksamheter, som avancerad röntgen och vårdboenden. Aleris kommer framöver fokusera helt på sjukvård (specialistsjukvård och radiologi), och det nya Ambea på äldreboenden och grupp- bostäder. Ambea är i dag störst på privatmarknaden för omsorg i Sverige med ca 500 enheter. I Sverige bedrivs verksamheten under namnen Vardaga (tidigare Carema), Nytida, Lära och Klara. Ambea har en omsättning på 5,9 miljarder kronor och Aleris nära 4,7 miljarder. Tillsammans har de 13 100 anställda och 7 960 bäddar och omsorgsplatser i egen regi. Medlemmar i Kommunal har fått en ny arbetsgivare, men arbetar kvar som vanligt.

Mari Huupponen

Utredare, utredningsenheten

---

² Uppgifterna är baserade på medlemssystemets uppgifter den sista december 2018. Branschuppgifter är lite knepiga, för här finns det finns vissa datakvalitetsbrister i systemet, men på ett ungefär ser det ut så här.